

и государства; история учений о праве и государстве». Москва, 2006. 175 с.

Ключові слова: сучасна держава, функції держави, інформаційна функція, комунікативна функція, екологічна функція.

Ключевые слова: современное государство, функции государства, информационная функция, коммуникативная функция, экологическая функция.

Key words: modern state, functions of state, informational function, communicational function, ecological function.

ЖЕБРОВСЬКА КРИСТИНА АРТАКІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри міжнародного та європейського права

НОРМАТИВНЕ ВРЕГУЛЮВАННЯ ОСВІТНЬОГО СТАТУСУ МІГРАНТІВ І БІЖЕНЦІВ У МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ

Населення завжди перебуває у русі, будь-то у межах держави, що то за національними кордонами. Але останніми роками ця тенденція посилилася. Так, у 2017 р. за даними, які акумулює ООН, у світі налічувалося 258 млн. міжнародних мігрантів, що становить майже 3,4% населення, а кількість біженців становить 68,5 млн. Це найвищим показник за всю історію. Причин поширення цих явищ багато, але основні з них – бажання досягти більш високого економічного становища та пошук безпечного середовища для існування та порятунку від війни. Наприклад, мігрують до країн Європейського Союзу чи перебувають у якості беженців найчастіше громадяни Сомалі, Албанії, Нігерії, Гамбії, Ірану, Пакистану, Косово, Малі, Афганістану, Еритреї, Сирії, африканських країн, розташованих на південь від пустелі Сахари, які здебільшого без професій і відповідної кваліфікації, з менталітетом, який значно відрізняється від європейського, а також з низьким рівнем. За оцінками ООН, коефіцієнт охоплення біженців освітою становить на початковому рівні 61 %, на середньому рівні – 23 %, а вищу освіту мають лише 1% біженців. Низький рівень освіти мігрантів істотно обмежує можливості їх зайнятості, головним чином, нестабільними робочими місцями з низькою платнею та поганими умовами праці, а також підвищеним ризиком звільнення.

Освітній статус мігрантів та біженців базується на загальновизначених актах, які забезпечують загальний статус людини – Загальній декларації прав людини, Міжнародному пакті про економічні, соціальні та культурні права, Конвенції про права дитини та ін., спеціальному законодавстві, до якого відноситься Конвенція ООН про статус біженців та Протоколами до неї, Конвенція ООН про захист прав усіх трудящих-мігрантів та членів їх сімей та ін., а також на значній кілько-

сті нормативно-правових актів регіонального характеру. Цими документами визначено, що мігранти та біженці мають право на освіту на основі рівності поводження з громадянами відповідної держави:

- ст. 22 Конвенції про статус біженців 1951 р. передбачає, що держави надають біженцям такий самий режим, що й громадянам щодо початкової освіти і «в будь-якому випадку не менш сприятливий, ніж той, який надається іноземцям, як правило, в тих же обставинах, щодо освіти, відмінного від початкового» освіти і, зокрема, що стосується доступу до навчання, визнання іноземних шкільних атестатів, дипломів і ступенів, звільнення від плати за навчання і присудження стипендій».

- у Конвенції ООН про права дитини встановлено, що держави зобов'язані забезпечити безплатну й обов'язкову початкову освіту в державних установах для всіх дітей (ст. 28.1). Конвенція про боротьбу з дискримінацією у галузі освіти зобов'язує «надативати іноземним громадянам, які проживають на територіях держав, такий самий доступ до освіти, який вона надає своїм громадянам» (ст. 3).

- Конвенція ООН про захист прав усіх трудящих-мігрантів та членів їх сімей передбачає, що кожна дитина трудячого-мігранта має загальне право на доступ до освіти на основі рівності поводження з громадянами відповідної держави. У доступі до державних дошкільних освітніх установ або шкіл не повинно бути відмовлено або встановлено обмеження через нерегулярність ситуації щодо перебування або роботи одного з батьків або через нерегулярність перебування дитини у державі, яка надає роботу за наймом» (ст. 30).

Існує багато проблем з надання освітніх послуг мігрантам та біженцям, серед яких: існування бар'єрів щодо набуття освіти при відсутності у дітей-мігрантів документів; існування паралельних систем освіти для беженців, дітей-мігрантів і дітей-беженців та окремо для корінних жителів; сегрегація у сфері освіти, відповідно до якої школи з більш низьким рівнем успішності часто розташовуються в районах, де живуть, як правило, діти-мігранти, у той час як школи з більш високими показниками, як правило, розміщені у більш благополучних районах, де живуть корінні жителів з країни та ін.

З 2016 по 2018 рр. міжнародною спільнотою зроблено значні кроки із розвитку спеціального законодавства, що регулює статус мігрантів та біженців: у 2016 р. прийнято Нью-Йоркську декларацію про біженців та мігрантів, яка спрямована на зміцнення і доопрацювання механізмів, що встановлюють загальну відповідальність за порушення у цій сфері, а також вона виступила основою для розробки двох глобальних договорів, що стосуються, відповідно, мігрантів та біженців – Глобального договору про міграцію (2018 р.) [1] та Глобального договору про біженців (2018 р.) [2].

У цих міжнародно-правових актах набув розвитку освітній статус мігрантів і біженців, врегульовано питання їх обов'язкового доступу та гарантування дошкільної та середньої освіти як базових послуг на рівні із громадянами цих країн. Основний акцент у Глобальному договорі

про міграцію зроблено на визнанні навичок, в ньому закладена в цілому позитивна ідея освіти як можливості максимального використання потенціалу міграційних потоків. Глобальний договір про біженців містить положення, в яких основну увагу зосереджено на фінансуванні та його використанні для підтримки конкретної політики, а також закріплена вимога про необхідність розробки національної політики у сфері інклюзивності освіти. Тобто, Глобальний договір про міграцію та Глобальний договір про біженців визнають роль освіти та визначають цілі, які узгоджуються із зобов'язанням, відповідно до якого ніхто із мешканців країни, будь-то її громадян, чи той, хто перебуває на її території як мігранти чи біженець, не може бути позбавлений доступу до освітніх послуг. Але слід зазначити, що ці договори не мають обов'язкового характеру і залишають відкритим питання про те, як держави будуть виконувати свої зобов'язання.

У Всесвітній доповіді про моніторинг освіти за 2019 р. підкреслюється величезний потенціал та широкі можливості, наявні для того, щоб забезпечити мігрантів і біженців доступом до якісних освітніх послуг, оскільки такий їх статус не означає, що вони втрачають право на освіту, оскільки воно відноситься до загальних прав човека, які не можуть бути обмежені набуттям іншого статусу чи переходом в інший статус. Коли освіта має справедливий характер, воно наводить мости, але коли вона забезпечується несправедливим чином, то посилює відокремленість мігрантів і біженців від приймаючої їх спільноти [3].

Для вирішення питань різноманітності в освіті різні країни використовують різні підходи: асимілятивний, багатокультурний/ інтеграційний і міжкультурний/інклюзивний. Асиміляція може бути небезпечною для ідентичності мігрантів. Міжкультурний підхід, навпаки, допомагає учням набути знань не тільки про інші культури, але й про структурні бар'єри у країнах, які є приймаючою стороною. Отже, освіта є одним з прав людини і тою перетворюючою силою, яка сприяє подоланню бідності, забезпеченню стійкості та збереженню миру. Інструментом реалізації такого підходу повинна стати система освіти, яка передбачає, що на першій стадії учням прищеплюються ідеї спільності людських цінностей та універсальї людської поведінки, а на другій – ідентифікуються групові відмінності та підкреслюється цінність різноманітності, але при цьому надається пріоритет спільним цінностям.

Список використаної літератури:

1. Глобальный договор о безопасной, упорядоченной и легальной (Глобальный договор о миграции (GCM) / Организация Объединенных Наций. URL: <https://www.iom.int/global-compact-migration> (дата звернення: 10.04.2019).
2. Глобальная угода щодо біженців / Організація Об'єднаних Націй. URL: www.unhcr.org/the-global-compact-on-refugees.html (дата звернення: 10.04.2019).
3. Мигранты, перемещенные лица и образование: новидит мосты, а не возводит препятствия. Всемирный доклад по мониторингу образова-

ния / Организация Объединенных Наций по вопросам образования, науки и культуры. URL: <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/265996r.pdf> (дата звернення: 10.04.2019)

Ключові слова: міжнародна міграція, право на освіту, правовий статус мігрантів, правовий статус біженців.

Ключовы слова: международная миграция, право на образование, правовой статус мигрантов, правовой статус беженцев.

Key words: international migration, the right to education, the legal status of migrants, the legal status of refugees.

КАНЕНБЕРГ-САНДУЛ ОКСАНА КОСТЯНТИНІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри міжнародного та європейського права,
кандидат юридичних наук

НАСТУП НА ЗЕМЕЛЬНІ ПРАВА НІМЕЦЬКИХ КОЛОНІСТІВ НАПРІКІНЦІ ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ СТ. «ЛІКВІДАЦІЙНЕ ЗАКОНОДАВСТВО» 1915–1917 РР.

Починаючи із середини 60-х рр. ХІХ ст. урядова політика стосовно німецьких колоністів починає зазнавати серйозної трансформації. Період лояльного ставлення влади до переселенців, що обумовив їх привілейоване становище у російському суспільстві, змінюється періодом асиміляції та поступовим позбавленням наданих на попередньому етапі прав і свобод. Не оминув цей процес і сферу земельних відносин.

Активний розвиток колоністських господарств обумовив виникнення потреби у додаткових земельних ресурсах, який почав задовольнятися за рахунок купівлі додаткових наділів. Наявні статистичні дані дозволяють говорити, що саме на кінець ХІХ ст. окреслюється стійка тенденція до зростання удільної частки куплених земельних ділянок у колоністському землеволодінні.

Так, в 1867 р. німці Херсонської губернії володіли 178 тис. десятин надільної та 59 тис. десятин купленої землі, тобто співвідношення надільної і купленої землі становило 3 до 1. Однак, уже у 1878 р. ці цифри становили, відповідно: 185 тис. надільної та 144 тис. купленої землі (1 до 1). У 1895 році – 185 тис. надільної та 500 тис. купленої землі (1 до 2,5). У 1911 році – 185 тис. надільної та 930 тис. купленої землі (1 до 5) [5, с. 38-39]. Зокрема, аналізуючи землеволодіння причорноморських німців. Н. Шевчук зазначає: «Статистика засвідчила, що значне зростання землеволодіння відбулося серед дрібних власників із поселенців, натомість чисельність дворян землевласників скоротилася» [4, с. 55]. Фактично можна вести мову про те, що високий рівень капіталізації та товарності менонітських господарств, наявність внутрішньо колоністської системи фінансового забезпечення соціальних проєктів із